

об'єднаної історичною долею, державною мовою, інститутом громадянства, без визнання гідності людини й цінності людської особистості як ключового елемента права, без продукування й культивування системи ціннісних орієнтацій загально-цивілізованого характеру у сфері не лише культури, освіти, науки, але й економіки та політики, годі сподіватися на динамічну трансформацію української патріотичної молоді в суспільстві.

Література

1. Васянович Г. П. Мета завдання та принципи патріотичного виховання студентської молоді. *Вибрані твори* : збірник наукових праць в 5-ти т. Львів : Сполом, 2010. С. 424–431.

2. Головінський І. Національна свідомість як рушійна сила державотворення. Психологічна інтерпретація. Київ, 2004. 115 с.

3. Гонський В. Патріотизм як основа сучасного виховання та ідеології держави. *Рідна школа*. 2001. № 2. С. 11–13.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ НА ОСНОВІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Сафронова Г. В.

Автотранспортний коледж

ДВНЗ «Криворізький Національний Університет»

м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна

Система професійної та вищої освіти України покликана забезпечити організацію освітнього процесу з підготовки освічених, висококваліфікованих фахівців для різних галузей господарства.

Динамічний характер професійної діяльності сучасного фахівця з використанням інноваційних технологій обумовлює об'єктивну потребу у розв'язанні проблем удосконалення системи професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах. Кваліфіковане й досвідчене використання інноваційних технологій, що проникли майже в усі сфери людської діяльності, є запорукою успішного розв'язання багатьох завдань галузі управління, бізнесу, освіти. Підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних працювати в умовах, що постійно змінюються, з неперервним розвитком технологій є важливим завданням сучасних вишів [1–3].

Аналіз останніх джерел і публікацій показав, що концептуальні науково-педагогічні засади інноваційних технологій підготовки фахівців розробляпи О. Андреев, В. Биков, М. Євдокимов, Т. Зайченко, В. Кухаренко, Л. Лебедик [1–3], В. Олійник, Є. Полат, П. Стефаненко, В. Стрельников [4–8], А. Хуторської, Б. Шуневич. Організаційно-педагогічні засади інноваційної професійної підготовки майбутніх фахівців за

економічним, гуманітарним, військовим напрямками у вищій школі висвітлено у працях М. Гайдук, В. Жулкевської, О. Кареліної, В. Лукіна, О. Птахіної, О. Хмель та ін.

Теоретико-методологічне підґрунтя дослідження щодо оптимізації підготовки фахівців становлять праці Ю. Бабанського, В. Беспалька, О. Молчанюк, М. Поташника, щодо управління навчальною діяльністю студентів – В. Андрєєва, Т. Дмитренко, В. Костіної, Н. Тализіної, К. Яресько. Однак, нами не виявлено фундаментальних праць з проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з використанням інноваційних технологій.

Інновації (італ. *innovacione* – новизна, нововведення) – нові форми організації діяльності і управління, нові види технологій, які охоплюють різні сфери життєдіяльності людства. Педагогічні інновації – особливі форми педагогічної діяльності і мислення, які спрямовані на організацію нововведень в освітньому просторі або процес створення, упровадження і поширення нового в освіті. Інноваційний процес в освіті – сукупність послідовних, цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов.

Відповідно до світового досвіду успішної підготовки фахівців в основу змісту такої підготовки покладено складові: узагальнений об'єкт діяльності, типові завдання діяльності, виробничі функції та компетенції випускників, що формуватимуться у процесі навчання.

Сформулюємо принципи, за якими доцільно будувати дидактичну систему, де реалізується підготовка фахівців на основі інноваційних технологій, а саме: нова організація освітнього процесу, що базується на принципі самостійного навчання студента; технологія, що базується на принципах відкритого навчання, широко використовує комп'ютерні навчальні програми, телекомунікації для подачі навчального матеріалу та спілкування.

Для дидактичної системи, в якій реалізується підготовка фахівців на основі інноваційних технологій, виокремимо її особливості: цілісність, взаємопов'язаність елементів, зв'язок з середовищем. Цілісність полягає у тому, що елементи складної дидактичної системи слугують спільній меті. Їх взаємодія і взаємопроникнення – об'єктивна необхідність, що виключає роз'єднання цих елементів. Взаємопов'язаність полягає у тому, що зміна одного параметра системи впливає на всі інші. Зв'язок з середовищем виявляється в тому, що дидактична система – це складова частина середовища, його елемент, що, у свою чергу, включає елементи більш низького порядку.

Дидактична система визначається такими характеристиками: елементи системи, структура, ієрархія. Інваріантна частина кожної дидактичної системи складається з таких компонентів, як цілі, зміст, суб'єкти, методи, форми та засоби [4]. Структура дидактичної системи визначається способом взаємозв'язку між її компонентами. Наявність стійких зв'язків і взаємовідношень компонентів обумовлюють її цілісність. Структура системи виявляється через діяльність її суб'єктів.

Цілі є системоутворювальним компонентом дидактичної системи, яка орієнтована на їх досягнення. У загальному випадку, враховуючи суспільне замовлення, цілі підготовки фахівців спрямовано на формування їхньої особистості, їхній розвиток, виховання, становлення конкурентоздатних фахівців. Цілі дидактичної системи підготовки майбутнього фахівця, яка відповідає рівню закладу освіти, визначаються відповідно моделі фахівця, визначеної в освітньо-кваліфікаційній характеристиці.

Метод – «серцевина» навчального процесу, ланка, що пов'язує запроєктовану мету і кінцевий результат. Методами навчання вважається система спільних дій викладача і суб'єктів підготовки фахівців, необхідних для виникнення специфічних змін у психіці, в діях суб'єктів навчання, що забезпечують засвоєння суб'єктами навчання елементів і підструктур діяльності, які включаються ними як засвоєні об'єкти в реальній діяльності [4]. У результаті застосування конкретного методу навчання суб'єкт діяльності може засвоїти відповідні йому навчальні сукупності дій, тим самим, закладаючи «цеглинки» для майбутньої професійної діяльності.

До засобів навчання належать: підручники, навчальні посібники, дидактичні матеріали, технічні засоби, обладнання, навчальні моделі та стенди тощо. Засобами навчання можуть також слугувати реальні об'єкти, виробництво, споруди. Загальноприйнятої класифікації засобів навчання, в тому числі й електронних, у педагогічній науці поки не розроблено.

У навчанні на основі інновацій засоби відрізняються своєю різноманітністю за формою представлення, функціональними можливостями та призначенням. За їх допомогою подається зміст у друкованих та електронних підручниках, електронних презентаціях, відеоматеріалах тощо. Засоби виконують функцію контролю та управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів (тести, тренажери, віртуальні лабораторні практикуми). Головним інтегрованим засобом навчання з використанням інноваційних технологій науковці вважають дистанційний

навчальний курс, який включає інноваційні ресурси, засоби спілкування, систему тестування, систему адміністрування.

Отже, не існує єдиної загальноприйнятої позиції щодо класифікації засобів підготовки фахівців з використанням інноваційних технологій. Незважаючи на це, зазначимо, що в умовах навчання з використанням інноваційних технологій зручними у застосуванні є як друковані, так і електронні засоби навчання. Особливість цього компоненту системи пов'язана з необхідністю урахування особливостей сприйняття навчального матеріалу студентами і полягає у доцільному поєднанні електронних та паперових засобів.

Таким чином, слід звернути увагу на самостійність, активність студентів, наявність у них достатньо високого рівня здатності до самоуправління, самоконтролю, самонавчання як сприятливих передумов, що забезпечують успішні навчальні результати в інноваційних умовах.

Отже, аналіз особливостей професійної підготовки майбутніх фахівців дозволяє дійти висновку, що умови підготовки фахівців з використанням інноваційних технологій здійснюють ефективний вплив на становлення особистісних та професійних якостей фахівця. Такі важливі особистісні якості, як здатність до самоорганізації, самоуправління, самонавчання, що забезпечують успішність підготовки фахівців на основі інновацій, сприяють їхньому подальшому професійному становленню і зростанню. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців, а також з'ясовані особливості дидактичної системи підготовки фахівців з використанням інноваційних технологій на рівні взаємодії викладача і студента слід розглядати як основу для обґрунтування педагогічних умов оптимізації системи підготовки майбутніх фахівців на основі інноваційних технологій.

Література

1. Лебедик Л. В., Вароді Я. І. Інноваційні технології підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури. *Україна. Цивілізація. Утвердження українського цивілізаційного простору : духовно-історичні передумови, сучасні тенденції та перспективи розвитку* / Карпатський ун-т імені Августина Волошина ; Українська богословська академія ; редкол. : Бедь В. В. (гол. ред.), Гайданка Є. І. (відп. секр.), Урста С. В. та ін. Ужгород : Видавничий відділ КаУ, 2016. Т. 5. С. 282–294.

2. Лебедик Л. В. Особливості проектування інноваційних технологій навчання. *Дидактика : часопис* / гол. ред. А. Бойко. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. Вип. 14. С. 104–107.

3. Лебедик Л. В. Підготовка викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2018. 425 с.

4. Стрельников В. Ю., Брітченко І. Г. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посіб. для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів. Полтава : ПУЕТ, 2013. 309 с.

5. Стрельников В. Ю. Інноваційні технології навчання у контексті реалізації концепції «Нова українська школа». *Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 16–17 квітня 2019 р. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. Том 1. С. 26–29.

6. Стрельников В. Ю. Основні категорії і поняття інноваційних технологій навчання. *Сучасна середня освіта : інновації, методологія, теорія, практика* : тези доповідей на міжрегіональній науково-практичній конференції, м. Кременчук, 7 жовтня 2014 р. / за заг. ред. І. М. Бобер. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2014. С. 297–300.

7. Стрельников В. Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2002. Кн. 1. 295 с. ; Кн. 2. 230 с.

8. Стрельников В. Ю. Проектування професійно-орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки : монографія. Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2006. 335 с.

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА» В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Ткачов О. Л.

*Слов'янський енергобудівний технікум
м. Слов'янськ Донецької області, Україна*

Глобальні економіко-технологічні зрушення, впровадження інноваційних та інформаційних технологій, євроінтеграційні процеси, потреби ринку праці як окремих регіонів, так і в країні в цілому висувають нові вимоги до підготовки фахівців та інших компетентностей. У таких умовах підготовка здобувачів за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста потребує суттєвої модернізації та підтримки.

У вересні 2017 року, із ухваленням Закону України «Про освіту» для технікумів і коледжів, передбачений окремий складник освіти – фахова передвища освіта, який перетворив технікуми, коледжі та прирівняні до них училища із закладів вищої освіти на заклади передвищої освіти. У статті 16 Закону «Про освіту» надано тлумачення фахової передвищої освіти: фахова передвища освіта спрямована на формування та розвиток освітньої кваліфікації, що підтверджує здатність особи до виконання типових спеціалізованих завдань у певній галузі професійної діяльності, пов'язаних з виконанням виробничих завдань підвищеної складності та/або здійснення обмежених управлінських функцій що характеризуються певною невизначеністю умов та потребують застосування положень і методів відповідної науки, і завершується здобуттям відповідної освітньої та/або професійної кваліфікації.